

Vard sjóøki



LUIS R. CRUZ, HAGFRØÐINGUR

40

Vard sjóøki – á enskum Marine Protected Areas, stýtt MPA - kunnu allýsast sum landafrøðilig øki, sum eru útvald fyri at varðveita livandi tilfeingi havsins og skulu fyrisitast við eini ætlan um fiskiveiði og vistfrøði. Altjóða felagsskapurin til varðveitslu av náttúru og náttúru tilfeingi (IUCN) hevur hesa allýsing: “Økið niðan fyri sjóvarmálan og sjógvurin yvir hesum øki, við plantu- og djóratilfeingi og søguligum og mentanarligum

virðum í sjónum, har við lóg ella á annan hátt er ásett, hvussu partur av økinum ella alt umhvørvið á leiðini skal verjast” (IUCN 1992).

Um hesar allýsingar fevna um føroysku “stongdu leiðirnar” kann umrøðast. Stongdar leiðir fyri troling og í gýtingartíðini eru nýttar at fyrisita tey mest týðandi botnfiskasløgini undir Føroyum – tosk, hýsu og upsa – síðan 1994. Samlaða víd-

Heimsins størstu vardu sjóøki

Allýsingin av vardum sjóøkjum er ikki eintýðug. Hvør einstakur ger sína egna lýsing við eyðkennum, og tá kann tað vera trupult at áseta, hvat størsta varda sjóøki í heiminum er.

Hesi eru heimsins størstu vardu sjóøkir sambært eini kanning hjá MPA News:

FAKTA:

Øll sjóøki vard

Ein áskoðan er, at heimsins størsta varda sjóøkið er høvini í síni heild (361 mill. km²). Orsøkin til hetta er, at “Sáttmálin um víttfevnandi bann fyri kjarnorkuroyndir” (CTBT) setur bann fyri allar kjarnorkuspreiingar í øllum umhvørvi, til bæði hernaðarlig og sivil endamál, og sambært IUCN allýsingini fyri vard sjóøkir MPA eru heimsins høv tí eitt stórt, vart sjóøki.

- Australia (Queensland) korallriv – (Great Barrier Reef Marine Park) (344.400 km²)
- Útnyrðingsparturin av Hawaii oyggjunum (Marine National Monument) (362.000 km²)
- Miðalhavið/Svartahavið - stongdar leiðir fyri botntroling (1.63 million km²)
- Sjóøkið sambært sáttmálanum um livandi tilfeingi við Antarktís (CCAMLR) (35.7 million km²)

Kelda: (<http://depts.washington.edu/mpanews>)

din á stongdu fiskileiðunum er uml. 27.000 km², sum er næstan 10 % av føroyskum sjóøki. Her er talan um bæði tær leiðir, sum eru stongdar alt árið fyri allan reiðskap, og tær, sum bert eru stongdar part av árinum og bert fyri ávísan reiðskap.

Sjálvt um tað kann sýnast at føroyska skipanin við stongdum leiðum fevnr um smá øki, eru hesi hóast alt størri enn vard øki við t.d. landnyrðingspartin av USA (20.187 km²), Grønland (10.642 km²), Ísland (9.806 km²) og Kanada (2.457 km²).